

liku õhussisalduva auru rõhu esitab protsentides meile suhteline niiskus. See on temperatuuri üldisele käigule vastava keskkonna niiskuse resp. kuivuse omaduste aistimise mõttes tähtsamaid tunnuseid. Relatiivse niiskuse¹⁾ aastast käiku illustreerib allolev (XLI) ja küllastusvajakut järgmine aritmogramm (XLII),

Aritmogramm-tabel XLI.

Variation annuelle de l'humidité relative (1871—1915). Chaque „—“ indique 15⁰/₀.

<u>0,5</u>	<u>13,5</u>	<u>8,0</u>	<u>13,0</u>	<u>5,5</u>	<u>4,7</u>	<u>10,7</u>	<u>0,9</u>	<u>5,8</u>	<u>10,8</u>	<u>0,5</u>	<u>1,8</u>		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	A	
90,5	88,5	83,0	73,0	65,5	64,7	70,2	75,9	80,8	85,8	90,5	91,8	75,8	

Suhteline niiskus Tartus (1871—1915) (iga „—“ tähendab 15%).

Aritmogramm-tabel XLII.

Quantité annuelle des précipitations atmosphériques.

				<u>0,47</u>	<u>0,83</u>	<u>0,55</u>	<u>0,21</u>						
0,30	0,36	0,66	<u>0,67</u>	—	—	—	—	<u>0,90</u>	0,97	0,44	0,29		
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	A	
0,30	0,36	0,66	1,67	3,47	4,83	4,55	3,21	1,90	0,97	0,44	0,29	1,89	

Küllastusvajaku aastane käik (1871—1915) (iga „—“ tähendab 1 mm).

milledest mõlemist loeme suve-poolaastal võrdlemisi kuivi ja talve-poolaastal niiskeid ilmu. Lisame udupäevade äsjasele käsitlusele ja niiskusega ning temperatuuriga lähimas seoses oleva kaste ja halla eritelu juurde, siis on pilt kahtlemata täielikum. Et Tartu Meteoroloogia-observatoorium on registrinud kasteseks ja hallaseks kõik päevad, mil need nähtused olid selgesti tähiteldavad — sõltumata sellest, kas nende sademete hulk oli mõõdetav või mitte, siis tuleb muidugi küsimusse kaste ja hallaga päevade arv aasta kestes (vt. aritmogrammid XLIII ja XLIV).

Palju märgatavamad kui kaste- ja hallapäevad on muidugi sademepäevad. Sademepäevade keskmine arv aastas on Tartus võrdlemisi suur: 186,1²⁾, ja nad jagunevad kaunis ühtlaselt üle aasta, suvekuil ainult veidi vähenedes (vt. aritmogr. XLV).

Sellevastu on sademete keskmine hulk ühel sademepäeval suvekuil suurim (vt. aritmogr. XLVI).

1) Kõrvale keldudes harilikult arvutusviisist valemi

$$r = \frac{100}{n} \sum \frac{e}{E}$$

järele, on Tartu Meteoroloogia-observatooriumi poolt (251) otsekohe suhtelise niiskuse ja täisniiskuse puudusest Weihrauch'i valemi

$$r = 100 \frac{\sum e}{\sum E}$$

järele arvutatud, kus e tähendab iselist niiskust ja E — iselise küllastusvajaku summat, nii siis pingutusmaksimumi. Sel viisil leitud suhtelise niiskuse aastane käik annab suvekuudel väiksemad väärtused kui harilikult arvutatud.

2) Breemenis 168,6 (94).